

Correctievoorschrift HAVO

2021

tijdvak 2

bedrijfseconomie

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.

Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.

Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van twee scorepunten per opgave.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1

1 maximumscore 3

I : a, b, f

II: c, d

III: e

indien zes antwoorden goed	3
indien vijf of vier antwoorden goed	2
indien minder dan vier antwoorden goed	1

2 maximumscore 2

- De leeftijdsopbouw binnen een functie en binnen de organisatie voor en na de ontslagen blijft zo veel mogelijk gelijk 1
- waardoor na verloop van tijd niet ineens veel ervaring verdwijnt als gevolg van bijvoorbeeld pensionering 1

of

- De werkgever hoeft niet specifiek te motiveren waarom hij een bepaalde werknemer voordraagt voor opzegging en anderen niet 1
- Dit voorkomt discussies met de ontslagen werknemers 1

of

- Bij de ontslagkeuze spelen persoonlijke voorkeur of functioneren geen rol: de ontslagvolgorde is dwingend voorgeschreven door de ontslagregels 1
- Dit maakt de acceptatie van het ontslag door de werknemer soms makkelijker. Dit voorkomt discussies met de ontslagen werknemers 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een werkgever zal een werknemer makkelijker ontslaan, omdat het minder financiële consequenties heeft.
- Een werkgever zal (nieuw) personeel eerder een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd aanbieden, omdat er een kleiner financieel risico is bij ontslag.

Opgave 2

4 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- lagere maandlasten vergeleken met de hoge huren in de private sector
- meer invloed op de duur van het koopproces vergeleken met de lange wachtlijsten in de sociale huursector
- opbouw van vermogen doordat de waarde van de koopwoning kan stijgen
De waardestijging van de huurwoning valt toe aan de verhuurder.
- belastingvoordeel op hypotheekinterest
De huur is geen fiscale aftrekpost.
- Bij een koophuis kan je als bewoner verbouwen/aanbouwen/bijbouwen naar eigen wens en smaak, bij huur is dat afhankelijk van toestemming / financiering van de verhuurder.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 5

	getallen x € 1		
	Robin	Floor	
jaarinkomen uit dienstverband	35.164,80		
overige inkomsten	11.400,00		
gemiddeld jaarinkomen zelfstandige		46.000	
totaal	46.564,80	46.000	
gezamenlijk toetsinkomen			78.764,80

Berekeningen:

jaarinkomen uit dienstverband	salaris: $3.300 \times \left(\frac{32}{40}\right) \times 12 = 31.680$ salaris inclusief vakantiegeld en eindejaarsuitkering: $31.680 \times (1 + 0,08 + 0,03) = 35.164,80$
overige inkomsten	
gemiddeld jaarinkomen zelfstandige	$\frac{41.000 + 47.000 + 50.000}{3} = 46.000$
gezamenlijk toetsinkomen	$46.564,80 + (0,7 \times 46.000) = 78.764,80$

- 31.680 1
- 35.164,80 1
- 11.400 1
- 46.000 1
- 78.764,80 1

6 maximumscore 2

- a: $78.764,80 \times 4,5 = 354.441,60$
 b: $1.000 \times 4 = 4.000$ 1
- c: $354.441,60 - 4.000 = 350.441,60 (> 350.000)$ 1

7 maximumscore 3

- $0,02 \times 350.000 = 7.000,00$
- $0,015 \times 359.500 = 5.392,50$ 1
- $0,12 \times (359.500 - 350.000) = 1.140,00$ 1
- $1.200 + 2.600 + 500 + 450 = \underline{4.750,00}$
 $\text{€ } 18.282,50$ 1

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 2	
•	Floor $53.000 \times 0,25 = 13.250$ Robin <u>10.000</u> € 23.250	1
•	De kosten koper en overige aankoopkosten (18.282,50) zijn minder dan de beschikbare liquide middelen (23.250), dus ja	1
9	maximumscore 2	
	Voorbeeld van een juist antwoord is:	
•	Robin heeft een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd waardoor er meer zekerheid is dat de geldnemer aan de betalingsverplichting kan voldoen	1
•	Floor loopt ondernemersrisico, dus kunnen haar inkomsten fluctueren	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 5

annuïtaire lening (bedragen in €)					
jaar	schuld begin van het jaar	interest	aflossing	belasting- voordeel	uitgaven na belasting- voordeel
2021	350.000,00	11.200,00	7.121,00	4.480,00	13.841,00
2022	342.879,00	10.972,13	7.348,87	4.388,85	13.932,15

lineaire lening (bedragen in €)					
jaar	schuld begin van het jaar	interest	aflossing	belasting- voordeel	uitgaven na belasting- voordeel
2021	350.000,00	11.200,00	11.666,67	4.480,00	18.386,67
2022	338.333,33	10.826,67	11.666,67	4.330,67	18.162,67

- interestbedragen 1
 - aflossingsbedragen 1
 - belastingvoordeelbedragen 1
 - uitgaven na belastingvoordeel 1
 - Conclusie: 1
- De norm is $78.764,80 \times 0,23 = 18.115,90$.
- De annuïtaire lening voldoet wel aan de norm, want de hypotheekuitgaven na belastingvoordeel zijn 13.841,00 en 13.932,15 en zijn lager dan de norm.
- De lineaire lening voldoet niet aan de norm, want 18.386,67 en 18.162,67 zijn hoger dan de norm

Opmerking

Als de kandidaat geen berekeningen geeft van de bedragen in de tabellen, worden geen scorepunten in mindering gebracht.

Opgave 3

11 maximumscore 1

Dat geeft een onderneming de tijd te onderzoeken of ze aan het benodigde geld kan komen om aan haar verplichtingen te voldoen en zo een faillissement te voorkomen.

Opmerking

Voor het antwoord "uitstel van betaling" wordt geen scorepunt toegekend.

12 maximumscore 1

Omdat De Zonnige Kant de enige is die toeristen naar het hotel brengt, betekent het faillissement van De Zonnige Kant geen toeristen/hotelovertningen en dus geen ontvangsten.

13 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn

- De hypotheekverstrekker heeft het recht van hypotheek (en het Griekse hotel heeft dit niet).
- Een vast actief is onderpand voor de verstrekker van de hypothecaire lening (en de verstrekker kan bij niet betalen het onderpand opeisen).

14 maximumscore 1

Harry heeft geen gelijk, want

voorbeeld van een juiste motivatie is:

De Zonnige Kant is een bv/rechtspersoon en dan ben je privé niet aansprakelijk.

Opgave 4

15 maximumscore 3

- contante verkoop:

$$(20.000 + 30.000 + 25.000) \times 0,90 = 67.500$$

debiteuren:

$$(15.000 + 25.000 + 20.000) \times 0,10 = \underline{6.000} +$$

$$73.500$$

2

- btw 0,21 x 73.500

$$\underline{15.435} +$$

ontvangsten

$$€ 88.935$$

1

16 maximumscore 1

$$275 \times 10 = € 2.750$$

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> waarde bezittingen op 1 april: <ul style="list-style-type: none"> spaarrekeningen: 9.560 inboedel: <u>4.500</u> 	14.060
	<ul style="list-style-type: none"> waarde schulden op 1 april: <ul style="list-style-type: none"> energiemaatschappij en zorgverzekeraar: 575 rood staan betaalrekening: 240 creditcardschuld: <u>360</u> 	<u>1.175</u>
	waarde bezittingen min schulden:	€ 12.885
24	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> te betalen erfbelasting (2 personen): $(12.885 - 2 \times 2.173) \times 0,30 = 2.561,70$ 	2
	<ul style="list-style-type: none"> De stichting ontvangt: 9.560 (spaarrekening) $- (575 + 240 + 360)$ (schulden) $- 2.561,70 = € 5.823,30$ 	1

Opmerking

Wanneer de erfbelasting naar beneden is afgerond op hele euro's, is dit ook correct.

Opgave 6

25 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Product: door het assortiment te veranderen
- Plaats: de Hema distributiekkanalen worden uitgebreid (nu ook bij Jumbo).
- Promotie: er is sprake van co-sponsoring.

per P met juiste uitleg

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

26 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Grotere naamsbekendheid Hema, hierdoor neemt de afzet van Hema producten toe. Deze Hema producten zijn ook te koop bij Jumbo, dus komen er meer klanten bij de Jumbo die ook Jumbo producten gaan kopen.
- Het sponsorbudget van Jumbo kan nu verdeeld worden over meer sporten (bijvoorbeeld voetbal) met ieder een specifiek publiciteitskanaal (sportblad, tv-programma) waardoor de naamsbekendheid van Jumbo kan toenemen.
- De kwaliteit van de wielerploeg wordt groter, want door het grotere budget kunnen er betere wielrenners gecontracteerd worden waardoor de wielerploeg en dus ook Jumbo meer in de publiciteit komen.
- Lagere promotiekosten omdat Hema die voor een deel voor haar rekening neemt.

27 maximumscore 2

- Pullstrategie, want door de reclamefolder wordt het voor de klant aantrekkelijk om naar de tompouce te vragen bij zowel Jumbo als Hema 1
- Pushstrategie, want Hema zal de winkelinrichting verzorgen waardoor het voor Jumbo aantrekkelijk gemaakt wordt om de tompouce in het assortiment op te nemen 1

5 Aanleveren scores

Verwerk per examinator in de applicatie Wolf:

- de scores van de alfabetische eerste vijf kandidaten voor wie het tweede-tijdvak-examen de eerste afname is én
- de scores van alle herkansende kandidaten.

Cito gebruikt beide gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 23 juni te accorderen.

Ook na 23 juni kunt u nog tot en met 1 juli gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

derde tijdvak

Ook in het derde tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw derde-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

bedrijfseconomie havo

Centraal examen havo

Tijdvak 2

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor havo,

Bij het centraal examen bedrijfseconomie havo:

Op **pagina 6**, bij **vraag 3**, moet

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een werkgever zal een werknemer makkelijker ontslaan, omdat het minder financiële consequenties heeft.
- Een werkgever zal (nieuw) personeel eerder een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd aanbieden, omdat er een kleiner financieel risico is bij ontslag.

vervangen worden door:

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een werkgever zal een werknemer makkelijker ontslaan.
- Een werkgever zal (nieuw) personeel eerder een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd aanbieden.

Toelichting:

In vraag 3 wordt alleen gevraagd om een gevolg van een wetwijziging.

en

Op **pagina 10**, bij **vraag 11**, moet

Dat geeft een onderneming de tijd te onderzoeken of ze aan het benodigde geld kan komen om aan haar verplichtingen te voldoen en zo een faillissement te voorkomen.

Opmerking

Voor het antwoord “uitstel van betaling” wordt geen scorepunt toegekend.

vervangen worden door:

Het voorkomen van een faillissement.

Opmerking

Voor het antwoord “uitstel van betaling” wordt geen scorepunt toegekend.

Toelichting:

In het antwoord is het benoemen van een correcte reden voldoende om het scorepunt toe te kennen.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren bedrijfseconomie havo.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. P.J.J. Hendrikse,
voorzitter